

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ความหมายของคำว่า “บุตร” ตามมาตรา ๗๓ (๒)
แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๔๑๐/๑๔๘๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความว่า คณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ๖๘๐๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ถึง นายกรัฐมนตรีเพื่อขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การจ่ายเงินสงเคราะห์ให้แก่ผู้ประกันตนกรณีเสียชีวิต เพื่อครอบครัวของผู้ประกันตนจะได้รับเงิน สงเคราะห์โดยไม่ต้องฟ้องศาลทุกราย เพราะคณะกรรมการการแรงงานเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของประชาชน จึงขอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการหาทาง แก้ไข และเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วเห็นว่า ความหมายของคำว่า “บุตร” ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ยังไม่ชัดเจน ในการนำไปปฏิบัติ ทำให้ทายาทของผู้ประกันตนเสียสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ และนำไปสู่ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับราชการ จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาเรื่องดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และผู้แทน กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานประกันสังคม) แล้วเห็นว่า เรื่องนี้มี ข้อพิจารณาว่า คำว่า “บุตร” ตามมาตรา ๗๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๔๑๐/ ๐๔๓๓ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๗ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดยมิใช่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงาน ถ้าภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน ให้จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ดังนี้

(๑) เงินค่าทำศพตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเท่าของ อัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ให้จ่ายให้แก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้

(ก) บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้เป็นผู้จัดการศพ ผู้ประกันตน

(ข) สามีภริยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็น ผู้จัดการศพผู้ประกันตน

๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ หมายความว่า บุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดาที่ได้จดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น หรือหมายความว่า บุตรอันแท้จริงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณา มาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจ่าย ประโยชน์ทดแทนในกรณีที่ผู้ประกันตนตายโดยมิใช่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการ ทำงาน โดยตามมาตรา ๗๓ (๒) บัญญัติกรณีที่ผู้ประกันตนตาย และมีได้มีหนังสือระบุผู้มีสิทธิ ได้รับเงินสงเคราะห์ไว้ให้เฉลี่ยจ่ายเงินสงเคราะห์แก่สามีภริยา บิดามารดา หรือ “บุตร” ของ ผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่ากัน ในขณะที่กรณีสงเคราะห์บุตรตามมาตรา ๗๕ ตรี^๒ แห่ง พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และในกรณีชราภาพตามมาตรา ๗๗ จัตวา (๑)^๓ แห่งพระราชบัญญัติ

(ค) บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(๒) เงินสงเคราะห์กรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำ หนังสือระบุให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์นั้น แต่ถ้าผู้ประกันตนมิได้มีหนังสือระบุไว้ ก็ให้นำมาเฉลี่ยจ่าย ให้แก่สามีภริยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่ากัน ดังนี้

(ก) ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สามสิบหก เดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึงสิบปี ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้างรายเดือนที่คำนวณได้ ตามมาตรา ๕๗ คูณด้วยสาม

(ข) ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ให้ จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้างรายเดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา ๕๗ คูณด้วยสิบ

^๒ มาตรา ๗๕ ตรี ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรสำหรับ บุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีอายุตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์จำนวนคราวละไม่ เกินสองคน บุตรชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของ บุคคลอื่น

ในกรณีที่บิดาและมารดาเป็นผู้ประกันตน ให้บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิ ได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรเพียงฝ่ายเดียว เว้นแต่เมื่อมีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่ และบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ประกันตนฝ่ายใด ให้ผู้ประกันตนฝ่ายนั้นเป็นผู้มีสิทธิได้รับ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสงเคราะห์บุตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

^๓ มาตรา ๗๗ จัตวา ในกรณีที่ผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ตามมาตรา ๗๗ ทวิ ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนหรือได้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความ ตายภายในหกสิบเดือนนับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ให้ทายาทของผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงิน บำเหน็จชราภาพ

ทายาทผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ได้แก่

(๑) บุตรชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรม ของบุคคลอื่นให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ประกันตนที่ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน

(๒) สามีหรือภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วน และ

(๓) บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้จ่ายแก่ “บุตรชอบด้วยกฎหมาย” และเมื่อพิจารณาเรื่องประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรตามมาตรา ๖๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่บัญญัติว่าถ้าผู้ประกันตนไม่มีภริยาก็คือให้หญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า ได้ให้ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรตามความเป็นจริงประกอบไปด้วยแล้ว จะเห็นได้ว่าในส่วนประโยชน์ทดแทนในกรณีตายตามมาตรา ๗๓ (๒)^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ให้นำเงินสงเคราะห์มาเฉลี่ยจ่ายให้แก่สามีภริยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่ากัน ในกรณีที่ผู้ประกันตนมิได้ทำหนังสือระบุผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ไว้นั้น กฎหมายมีเจตนารมณ์ว่า บุคคลซึ่งจะได้รับเงินสงเคราะห์ที่เฉลี่ยจ่ายให้เป็นบุคคลในครอบครัวของผู้ประกันตน และการที่กฎหมายในมาตรานี้ไม่กำหนดว่าต้องเป็นคู่สมรส บิดามารดา หรือบุตรชอบด้วยกฎหมายเหมือนบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็เพราะมีเจตนารมณ์ให้ผู้ได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา ๗๓ (๒) นี้เป็นสามีภริยา บิดามารดา หรือบุตรตามสถานภาพความเป็นจริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นว่า บุตรของผู้ประกันตนตามมาตรา ๗๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ หมายความว่ารวมถึงบุตรอันแท้จริงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนอันมีสิทธิจะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายด้วย

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในกรณีที่ไม่มีทายาทในอนุมาตราใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งเงินตามมาตรา ๗๗ (๒) ในระหว่างทายาทผู้มีสิทธิในอนุมาตราที่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับ

“ มาตรา ๖๕ ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเอง หรือภริยา หรือสำหรับหญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดถ้าผู้ประกันตนไม่มีภริยา ทั้งนี้ ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ให้ผู้ประกันตนแต่ละคนมีสิทธิได้รับสำหรับการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

มิถุนายน ๒๕๔๗